

ról lojalisan avagy inkább gyávan lemondott: most azt kívánják, hogy továbbra is maradjon fenn a status quo; más szóval kívánják egy ezer éves nemzetnek az öngyilkosságát, melynek temetése felett ne álljon sem ország, sem világ gyászban, hanem az érdekelt felek csapjanak vig halotti tort. És megdöbbenve és kétségbeesve kell mondanunk, hogy ezt a halotti tort szinte megérdemli az a nemzet, mely még második ezer évében is a nemzeti létnek alapfeltétele felett: a nemzeti nyelvnek jogaiba való iktatása felett vitakozik és még ebben a tekintetben is pártokrasszakad. Igen jól tudjuk, hogy nem új ez a küzdelem, mert hiszen a Felsőbüki Nagy Pál, a Kőleseyek, a Széchenyi Istvánok, a Wesselényi Miklósköz is kivették már ugyan ezen küzdelemből a részüket.

Felsőbüki Nagy Pál kimondta már a nagy igazságot, hogy ha alkotmányunkat elveszítjük, azt még mindig visszazerezhetjük, de ha nemzeti nyelvünkről lemondunk, akkor meghaltunk mint nemzet. Széchenyi István, akire pedig a nemzeti vívmányok ellenesei is oly sokszor szeretnek hivatkozni, az 1832. országgyűlésen egyenesen anyagyilkosoknak nevezte őseinket azért, mert a nemzeti nyelvről lemondtak a latin kedvéért.

És ma egy század után vitatkozni kell azon, hogy az állam szervezet egyik leglényegesebb eszközének, a védőerőnek nyelve, szelleme csakis nemzeti lehet.

És e föltétlenül jogos követelések elől milyen rabulizstikával akarnak kibújni: „Még vagyunk rá érve, (t. i. a nemzeti követelményekre), szükségétől át vagyunk

hatva, kívánjuk, követeljük. . . de az országos dolgokban helyén valónak találjuk a józan rendet, a föladatok okos beosztását.” Ugyan ugy-e, hát annyi idő óta még mind nem jött el az ideje a „józan rend” és „okos beosztás” alapján egy nemzet léte meggyökeresítésének?

Meddig kell még várni a „józan rend” és „okos beosztás” szempontjából? Itt nincs helye a Pató Páloknak. Ez a Pató Pál-politika, amely alattomos, amely két-színű, amely félénk, amely lusta volt mindig, juttatta hazánkat a mai válságos helyzetbe, amelyért most az illetékes tényezők egymásnak tesznek szemrehányást.

Félre a szemrehányásokkal! A nemzet nem lehet tovább kísérletezések mediúma. Tenni, cselekedni kell s ennek a cselekvésnek csak egy eredménye kell hogy legyen: a független nemzet létfeltételéhez tartozó követelmények megadása. Akkor lesz rend, lesz okos beosztás, erő és hatalom, jólét és boldogság.

A székelység helyzete.

Írta és a gyűlésházi Székely Társaság jun. 18-iki gyűlésén felolvasta: *Ballo László* kir. törv. bír.

(Folytatás.)

A miként előbb volt szerencsém említeni, első oka a székelyföldi nyomornak a kormány hatalom közönye. E tekintetben szükségesnek vélném, hogy a kormány legalább annyi és oly természetű intézményeket helyezzen el a székely földön, a mennyi szükséges és alkalmas arra, hogy az onnan adóalakjában folyton kivitt pénz-mennyiség oda ismét visszafolyjon, szóval, hogy ha gondja volt és van arra, hogy az ország kormányzásához szükséges pénz-mennyiség innen is befolyon a közkasszába, legyen gondja azokról

mégis fölkel, sőtétben jár-kei, kikerüli az akadályokat, olvás, a kérdésre felel, farag, fest, zongorán játszik, énekel, szaval stb.; e) a letárgikus merevségi állapotot, a midőn a mediúmnak a bőr alatt levő izmai gyenge bőringerekre összehuzódnak, tartós merevségbe esnek és egész teste olyanná lesz, mintha kővé vált volna s a leggyöngébb test is órahosszat képes a legfárasztóbb helyzetben maradni, sőt bármily nagy ráhelyezett súlyt minden fáradság nélkül elviselni.

6. A hipnozistnak bármelyik állapotában legsajátságosabb tüneténye az, hogy a mediúmn ezen idő alatt teljesen elveszti öntudatának s akaratának használatát s mint valamely élő gép föltétlenül engedelmeskedik a hipnotizáló akaratának, melyet ez neki szóval vagy valamely érzékere gyakorolt hatással értésére ad. Elhisz mindent, a mit a hipnotizáló neki bemond, bármely képtelenség legyen is az, megtesz mindent, a mit neki parancsol, bármily veszélyes is legyen az. Így pl. a közlött akarat szerint az asztalra áll s onnan a levegőbe uszik, képzelt ellenségére rohan gyilokkal, vele elhitefeltülemile hangicsálását elragadó gyönyörrel hallgatja, képzelt kigyók és mérges bogarak elől rémülten menekül, a petrolumot jó ízűen issza azt véve, hogy pezsgő; vizet iszik pálinka helyett s tántorog tőle, a sőt a cukor gyanánt szopogatja, a mustárt méz gyanánt nyalja. Ha azt mondják neki, hogy templomban van, letérdel és imádkozik, vagy hogy katona, pap, szí-

a visszavezető esatornákról is, a melyek a folytonos vereszetiséget pótolni képesek.

Például: helyezzen el a székely földön legalább annyi katonát, a mennyit besoroz. Tudvalevő dolog ugyanis uraim, hogy a négy székely vármegyéből csaknem 3 teljes ezred közös, két ezred honvéd gyalog katonát, s ezenfelül a lovas, tüzér s más fegyvernemű esapatokhoz is igen sok katonát szed az állam, s ezzel szemben a négy székely vármegyében alig van elhelyezve két ezred az összes fegyvernemekből. Nem akarom mondani, hogy a szabadságszerető s a haza függetlenségeért élethalára kész székely népet a közös hadsereg intéző körei nem szeretik, de legalább is erre enged következtetni az a mostoha bánásmód, mely szerint a hadászati szempontból is annyira fontos Csik- és Háromszék vármegyékben csak egy-egy zászlóalj honvéd gyalogság van elhelyezve. Abból a rengeteg millióból, a mit az állam katonái célokra fordít, adjon vissza legalább valamit oda, a honnan nem csak pénzben, hanem vérben és munkaerőben is oly nagy adót szed.

E tekintetben szerény indítványom az lenne, hogy ez a székely társaság intézzen körlevelet a többi s zékely társaságokhoz, s hívja fel egyöntetű akció kifejtésére ez irányban, szóval találjuk meg a módját annak, hogy mikép lehetne erre a kiáltó mellötzetésre az intéző körök figyelmét rá terelni, s annak orvoslását ki-
eszközölni.

Továbbá állítson fel a kormány gazdasági, katonai, ipari szakiskolákat, dohány gyárat, s más- a nép művelésére és foglalkoztatására alkalmas közintézményeket, melyek eme célok mellett a pénzforgalom emelésére is alkalmasak lennének. Hogy minő intézmények legyenek azok, s hol lennének felállíthatók, ezek a kérdések szintén a székely társaságok egyöntetű javaslatának kepezhethetnek tárgyát.

A betegség második okául említettem a korszellem megváltozását s az igények rohamos megnövekedését a bevételek apadásával szemben. Ez már lelki betegség uraim! melynek ellen-

főle hegyes vagy gombos végű tárgyat állítunk s fölívjuk, hogy azt folyton mereven nézze; vagy ha felszólítjuk, hogy mozdulatlanul rászegzett szemgolyóinkra nézzen; továbbá ha a halló szerve tartós, egyenmő, egyenletes hatást gyakorolunk, pl. óráketyegés, megzendített hangvillával stb., sőt a hipnozisa nagyon hajlandó egyéneknek elégés az is, ha akár a halló, akár a látó szerve valamely igen erős hang vagy fény hírtelen és meglepőleg hat, vagy ha a bőrt tartósan, egyenletesen simogatjuk tenyerünkkel a homloktól kezdve lefelé a gyomorig ismételtén.—A pszichikus módszer pedig abban áll, hogy az elalvás képzetét szavakkal, jelekkel vagy rábeszéléssel a mediúmn képzeteiben élénken felidézük, a mit olyanoknál, kik már többször voltak hipnotizálva, levél, távirat vagy távbeszélő útján is létre lehet hozni, sőt hipnozisa eshetik valaki már azáltal is, hogy mást hipnozisa esni lát, miként mi is ásítani szoktunk, ha mást ásítani látunk.

5. Van kis és nagy, vagyis felületés és mély hipnozisa. A nagy hipnozisa ismét háromféle állapotot különböztetünk meg, u. m. a) a kataléptikus hűdéses állapotot, a midőn a mediúmn tagjai elernyedtek és sulyosak, mint egy halotté, s bármily helyzetbe hozzuk, ott és úgy maradnak, a hova és a hogyan tesszük; b) a zomnambulikus alvajáró állapotot, a midőn a mediúmn érzékei zárva s minden külső behatás iránt érzéktelenné válik, hang nem ébreszti, szúrás, égetést nem érez, de a hipnotizór bemondására

nész, nő illetve férfi, ezen állapotoknak megfelelően viselkedik, vagy ha azt sugallják neki, hogy lopjon, öljön, gyújtogasson, mindezt megteszi nemesak a mostani hipnozisa állapotában, hanem később is a meghatározott időben önmagától beálló hipnozisa folytán. A hipnotizáltnak ezen föltétlen engedelmségét a hipnotizáló akarata előtt rapport-nak, az akarat kifejezését s zuggesztio-nak, sugalmazásnak, a mediúmn önkivüti állapotát pedig tranccnak vagyis extazis-nak nevezik.

Másik feltűnő jelenség a hipnotizáltnál, hogy az alvó érzékek teljesen elveszítik érzékenységüket, pl. az izlés, tapintás, az éber érzékek pedig, mint főleg a hallás, tülerzékenyek lesznek; ugyszintén, az emlékezet majd meggyengül, majd pedig a rendesnél is élesebbé válik a sugallás szerint. Így pl. a meghatározott számnál tovább nem tud olvasni, az abc-ét a megjelölt betűnél tovább nem tudja mondani, elfeledi saját nevét stb. vagy ellenkezőleg a hipnotizáló által neki felolvasott hosszabb beszédet még idegen nyelven is el tudja mondani stb.

Mindezek és ezekhez hasonló tünetények számos kísérlet által bebizonyított való tények s a hipnozisa sajátságos természetéből magyarázhatók meg. De mindazon esodaszerű tünetények, melyekről oly sokat tudnak mondani még tudósok is, minők a: gondolatolvasás, (mentális suggestio,) idegen nyelven való beszélés, az érzéktehetségnek más szervekre való áthelyezése, betegségeknek szakszerű leírása s orvosások-

szükségére leginkább szellemi orvosság szükséges, s ezt tartom azon térnek, a hol a nép szeretetétől áthatott, fenkölt szellemű, s az idealizmus legköröbén mozgó apostolokra van szükség, a kik ne sajnáljanak sem időt sem fáradságot eme lelki kór kigyógyítására.

E tekintetben a lélekre és a szívre kell hatni. Meg kell érteni azzal az Istenadta néppel, hogy ha letér ősei erkölcesiről és szokásairól, ha ész nélkül rohan a hozzá nem illő fényűzés és cifrázkodás hű és esakolka fénye után, vesztébe rohan. Itt igen sokat tehetnének a székei föld kiváló képzettségű és arra leginkább hivatott lelkipásztorai, kiknek legtöbbször alkalmuk van arra, hogy a népet a szószékről, iskolában, asztal mellett, úton-útfélen figyelmeztessék eme rossz útra, s mindent elkövessenek a végből, hogy a régi székei szellemet, az ősök egyszerűségét ismét feltámasszák, megerősítsék, a nép igényeit leszállítsák, öltözködését irányítsák, benne az ősi földhöz való ragaszkodás eszméjét megerősítsék, gyarapítsák, a nemzeti büszkeséget felkeltsék és fejlessék.

E célból a községekben egyesületeket kellene szervezni, melyeknek tagjai köteleznék magukat, hogy csak az általuk előállítható, igen szép, jó és izléses nemzeti ruhájukban fognak járni, mindennemű szükségleteiket első sorban a maguk sázi termékeiből fogják előállítani. A háznál elő nem állítható szükségletek tekintetében első beszerzési helyekről kellene gondoskodni. Ápolni és fejleszteni kellene a népben a takarékosági hajlamot; módot és alkalmat kellene keresni arra, hogy ha van ma egy fölösleges krajcárja, azt olyan helyre tegye, a honnan szükség nélkül egy könnyen el ne vehesse, például postatakarékpénztárba, vagy e célra szervezett egyesületi pénztárba tegye el. Mindezek oly kérdések, a melyek az egyes községek speciális viszonyai szerint megvitathatók, s talán meg is valósíthatók, csak ember és pedig egész ember kell hozzájuk.

Harmadik okul felemlítettük a nép gazdasági tudatlanságát és elmaradottságát. E tekintetben

századok óta igen kevés történt a székei földön. A mint fennebb volt alkalmam említeni, az eladásra szánt gabona termése ma a székei földön nem egyéb, mint a vezbefelő ember számszál után kapkodása. Figyelemmel a székei föld kiterjedt gazdag legelőire, egyedüli helyes gazdálkodás az eladásra szánt állattenyésztés, s e célból minden alkalmas takarmány mesterséges termelése. Hisz, ha egy székei gazda, egy pár kellően gondozott szép szarvas marhát, vagy lovat minden évben eladhat, ebből szebb és biztonságosabb jövedelme van, mint egy 10 holdas kisbirtok évi tiszta hozama gabonában, s még sines ügy kitéve az éghajlat és elemi csapások mostoha esélyeinek, mint a pusztai gabona termelés által. Ebben az irányban kellene tehát a népet kellően kioktatni, esetleg jó példaadás által a lelkesedéseket s más intelligens emberekkel elől járni. Ez téli foglalkozást is adna a férfi nemnek, mely a hat hónapos telet mintegy átalsza, nem lévén téli munkaköre, melyben az év legnagyobb részét haszonhajtó foglalkozással tölthesse.

Hatni kellene a népre oly irányban is, hogy fiu gyermekeiket minél többen küldjék ki szülőföldjükről Magyarországra különböző s kulturában fejlettebb vidékeire, egyes uradalmaikba, hogy lássanak, tapasztaljanak, tanuljanak, s ebbeli ismereteiket — haza térve — kis gazdaságukban értékesítsék s terjesszék. Ez is igen szép feladat volna a székei társaságoknak, hogy ilyen serdült ifjak számára az ország birtokos közönsége körében alkalmazást keressenek, elhelyezéseiket közvetítsék, a figyelmet és érdeklődést kölesönösön felkeltsék.

Igen jó hatással lenne e tekintetben, ha a kormány vándortanítókat alkalmazásával népszerű előadásokat tartatna, s a népet ily módon is felvilágosítaná, továbbá, ha az egyes községekben népszerű gazdasági szakkörbe vágó könyvtárakat létesítené, vármegyénkint és járásokint évenkint állatkiállításokat rendezne s a magukat érdemesekké tett állattenyésztő gazdákat tetemes jutalmakban és kitüntetésekben részesí-

tené. Ily irányban igen szép és hálás feladat várna a vármegyei hatóságokra is, kiket eme tevékenységükben a magasabb hatóságok is szívesen támogatnának és pedig nemcsak a nagyobb, hanem az apróbb házi állatok, szárnyasok tenyésztésének fellendítésében és kedvelté s jövedelmezővé tételében.

Negyedik okul az elszegényedésnek az ipar hiányát hoztuk fel.

Hogy a vagyonosodás ezen módja gyarapodjék, ahhoz a közlekedési és szállítási eszközök, utak kiépítése, ipar telepek felállításai, a kézmű és házi ipar szakszerű tanítása, gépek megismertetése s beszerzésüknek elősegítése, az ipari termékek értékesítésének s elhelyezésének lehetővé tétele s még sok-sok tenni való lenne e téren, a melyek legnagyobb része ismét csak a kormány jóakarati közreműködésével volna megvalósítható.

Ezekben voltam bátor rövid képét vázolni a székei föld szomorú helyzetének, s röviden reá mutatni azokra az okokra, melyek e folyton rosszabbodó helyzetet előidéztek, s megjelölni néhány módot, melyek szerény véleményem szerint alkalmasok lennének a helyzet rosszabbodását megakadályozni, hanem azt fokozatosan javítani.

Fel tehát Uraim munkára! Ki, a milyen eszközzel teheti, igyekezzék a fennebb vázolt szent cél megvalósítására szívvél-lelékkel, tettel és szóval, tanítással és tanácsal közreműködni.

Használjuk fel a kedves micinkkel töltenő nyári együltét arra, hogy velük helyzetük mi voltát, annak okait és a javulásra vezető utakat és módokat megismertessük s öntudatra ébresztjük bennök nemcsak a székei önértetet és büszkeséget, hanem a székei becsületet és az ősök erkölcesit is, mert minden parányi porsem, melyet e célra áldozunk, termő földjévé válik édes magyar hazánknak, s e termő földből fakad a jövő áldása és boldogsága.

Hogy ez így legyen, segítsen minket a magyarok szent Istene!

nek megjelölése, zárt levelek olvasása, titkos dolgoknak fölismerése, jövedő dolgoknak előrelátása stb., vagy mérés tulzások, vagy épen csalások, melyek már nem egyszer lepleztettek le. 1837-ben ugyanis a francia akadémia bizottságot küldött ki az ilyféle csodadolgok megvizsgálására s egy sem bizonyult valósnak. Mivel pedig a szedelgés még tovább tartott, dr. Burdin 3000 frankot tűzött ki akárkinek, a ki szeméinek használata nélkül fog olvasni; s bár haton jelentkeztek, mindnyájan felsülték. Sir James Simson pedig Angliában egy 500 fontos bankjegyet tett le egy bankban szelencébe zárva s kijelentette, hogy bárkinek odaadja, ha kívülről le tudja olvasni a bankjegy sorsszámát. De senkinek sem kellett.

7. Az említett tünemények a hipnozis által az agy- és idegrendszerben okozott sajátságos elváltozásból magyarázhatók meg. A hipnotikus álomban levő egyén ugyanis ellenében a rendes alvó állapottal bír érzelmi fel-fogással a hipnotizálótól származott minden külső behatásra nézve. Az idegek után a fel-fogott behatásokat az agyba viszik, a lélek azokat megérzi s megalkotja az azoknak megfelelő képzeteket ép úgy, mint éber állapotban. Azonban a lélekben a mesterségesen bevitt, szuggertált képzet, mint kész ítélet, egyfelől teljesen elszigetelten marad, azaz nem társul a lélekben élő, de most a hipnotikus álom folytán létargikus állapotban levő, természetesen szerzett többi képzetekkel s így újabb képzetek és ítéletek sem keletkezhetnek, miként ez a rendes alvás-

történet; másfelől pedig a lélekbe mesterségesen bevitt képzetet senki ki nem egészítheti, sem ellen nem őrizheti, sem ki nem javíthatja a szintén alvó ítélő képesség, az értelem, ép úgy mint a rendes álomban, s így történik, hogy hiányozva minden összehasonlítás, nincs meg a lehetőség sem, hogy megbírálja a szuggertált képzet valóságát, mindent valósnak hisz, a mi bele szuggertált, szóval nem ítél, nem gondolkodik s mivel az akarat motora a gondolat, neki pedig nincs más gondolata, csak az, a mit belesuggalmaztak, neki nincs is más akarata csak a sugalmazó akarata, melyről azt hiszi, hogy az övé. Ezért teljesen rabja a szuggertálóknak, olyan, mint egy fonográf, a mely csak azt kiáltja vissza, a mit bele kiáltanak.

A hipnotizáltak ezen sajátságos állapotát az agy vértelensége idézi elő. Tudva levő ugyanis, hogy az agyvelő alján életerek vannak körben, a melyekből kiágazó véredények látják el vérral az egész agyvelő tömegét. E vér jelenlététől és minőségétől függ, tulajdonképen az agynak és idegeknek egész szolgálati képessége, hogy összekötő kapcsolatot szolgáltasson a lélek és test s a külvilág közötti kölesönös kapcsolatban. Ha pl. ez a vér az agyban és idegekben hiányzik egészben vagy részben, megmerevül maga a test is, a melyet ekkor nem mozgathat a lélek akarata, mert nincs mivel folytatni, öntudatlanná, s látszólag akaratlanul válik a lélek is s beáll az ugynevezett öntudat- és akarat nélküli reflexműködés. Már pedig

valamint a rendes álom természetes módon, ép úgy idézi elő mesterséges módon a hipnotikus álom az agynak egészben vagy részben való elvértelenedését és ezáltal a léleknek öntudat- és akarat nélküli reflexműködését, mely a hipnotizálnál a fen kifejtett sajátságos állapotnál fogva fokozottabb mérvben van meg, mint a rendes álomban, a besugallt és teljesen elszigetelt képzeteknek korlátlanul uralkodó hatása alatt.

Megjegyezni kívánjuk azonban, hogy a mediumnak ezen önküveti és öntudatlan állapota csak a normális állapotú egyének hipnozisában észlelhető; mert a hisztériások hipnozisai ellenkezőleg kibővíti az öntudatot úgy, hogy a betegek főleg a szomnambulizmus stádiumában lelkileg egy fokon állanak a normális éber emberrel. Minek oka abban rejlik, hogy a hisztériában szenvedőnek érzékei bémultak, öntudata korlátot, sőt a roham állapotában teljesen zárt; ilyen egyénnel tehát a hipnozis ezen állapotot megszünteti, amennyiben azt eszközi, hogy a bémult érzékek fölébrednek s az öntudat megnyílik.

8. A hipnotikus állapot mindaddig tart, a míg a hipnotizáló akarja; ha magára hagyatják rendszeren 6 óráig, de neha tovább is. A hipnotizáló azonban bármikor felébredzetheti, ha ezt az akaratát vagy szóval vagy szemébe való fúvással, kezének legyintésével vagy homlokának érintésével tudtára adja. Hipnozis után a medium a történetekre egyáltalán nem emlékezik; de már a következő hipnozisban az előbbi hipnozis élményeire ismét visszaemlékezik.

A magyar kántor mint énekes.*)

A kántorok egyházi funkcióját illetően, talán sehol sem uralkodik az „a hány ház, annyi szokás” elve úgy, mint Erdélyben. Már csak a szomszéd Csík- és Udvarhely vármegyék sincesenek egyöntetűségben a dallamokat illetően, noha valamennyi kántor Somlyón nyerte képzését.

Ennek is meg van a maga oka és mentése, a mint ez kitészik a következőkből:

Az egyházi énekek forrásul Erdélyben legfőképpen a Csíksomlyón nyomtatott Cancionale és a Tárkányi fele-énekkönyv használtott. Az előbbi hangjegyek nélküli lévén, annak az ezernyi éneknek a dallama (nota tulajdon) a kántorok emlékezetbeli tudásától van feltételezve. — A Tárkányiban már hangjegyek vannak, de a régi énekeknek nem csak szövege, hanem a dallama is annyira ki van esaváruva eredeti mivoltából, hogy alig lehet őket felismerni. „Lelkünk üdvössége”, „Üdvözlégy Krisztusnak”, „Kenyérszínben elrejtett”, „Óh Szentséges, kegyességes”, — „Mikor Mária-hoz”, „Csordapásztorok”, „Szűz Mária e világra”, „Sorkenj lelkem”, „Áldj meg minket Jézus”, „Bűnös lélek sirj oh”, „Dicsősd és dicséret”, „Királyi zászlók”, „Feltámadt Krisztus”, „Mária Mária”, a négy időszakú antifóna, „Óh édes Istenem”, „Hol vagy én szerelmes”, „Könyörülj Istenem”, stb. melyek a Cancionaleből vannak átvéve, részint szövegekben, részint dallamaikban úgy, meggyeperáltattak, hogy a székely ember igaz szívfüjdalommal hallja a kores-szülött melódiákat. „Most lett a kenyér”, „Hol vagy én szerelmes” kezdetű énekeknek is hová lett az a könnyfakasztó édesbűs dallama? A mit pedig a „Boldogasszony

*) A Csík-Somlyón éppen most megtartott egyházi ének-kurzus alkalmából időszertei tartjuk a fenti közleményt közreadni. Kántoraink, ha a kurzuson hallottak és tanultak egybevetik az itt elmondottakkal, melyek sok általános és közös hibát említenek fel, a jövőre nézve sok tanúságot vonhatnak le maguknak.

S z e r k .

Megjegyzendők: 1. A hipnozissnak gyógyító ereje ma már általános an el van ismerve. Az bizonyos, hogy szervi elváltozásokat, minő pl. a rák stb. nem gyógyíthat, mert esodát nem művelhet; de a hipokondriákat, a képzelődő beteget meggyógyítja, ha szuggesztió útján a hipnotizáló elhitei vele, hogy meggyógyult. Ugyiszintén ideges zavaroknál, hiszterias göresoknél, dagogánál, sőt a morfiom és alkoholtól származó betegségeknel s általában mindazon bajoknál, a melyek az u. n. morális kurát követelik, többnyire sikerrel alkalmazzzák. De mert, tapasztalat szerint, a hipnozissnak nem szakértők által való előidézése veszélyes lehet az egészségre, sőt életveszéllyel is járhat; mivel továbbá a hipnotizált és hipnotizáló közt létrejövő viszonynál fogva a jó erkölcsök is veszélyeztetve lehetnek; a m. k. belügyminiszternek 1894. dec. 19. kiadott s pénzbírsággal és börtönbüntetéssel szentesített rendelete szerint csak orvos hipnotizálhat, és pedig csakis gyógyítás céljából s vagy az illetőnek, vagy ha kiskorú, gyámjának beleegyezésével és 3 személy jelenlétében. — 2. Ha a hipnozissnak csakis állítólagos tüneményeitől eltekintünk, úgy találjuk, hogy mindama tüneményei, melyeknek hitelreméltóságához semmi kétség nem férhet, természetes okokból megmagyarázhatók és semmi ok nem kényszerít arra, hogy ezen tünemények magyarázatát természetküvüli vagy épen természetfölötti erőket is fölvegyünk.

Anyánk” ósrégi szövegén és dallamán elkövetek, az igazán, merényletszámba is emelhet.

Lássunk egy néhányat a kitagadottakból! „Üdvözlégy szép rózsá”, „Óh Felséges, óh Szentséges”, „Megttestesült Jézus”, „Óh szentséges, kegyelmes”, „Téged ebben a Szentségben”, „Szerelmes édes Jézusom”, „Mária jó ízet érzek”, „Égészen szép vagy Mária”, „Szűz Mária Krisztus Anyja”, „Magasztalja”, „Én Istenem és mindennem”, „Mindenek felséges Úra”, „Mi kiáltunk”, „Szörnyü halál”, „Óh emberi gyarlóság”, „Féj oh ember”, „Óh szomorú siralmas szó”, „Kaszás e földön”, „Énekeljünk mindnyájan”, „Jöjj el Szent Lélek Üristen”, „Im midőn mindeneket”, „Vedd jó neven én szívemet”, „Óh búlított”, „Ébredjél fel oh én lelkem”, s ezeken kívül a rengeteg sok Kyrie, Gloria, Credo és Sanctusra való éneknek le a Tantum ergo-ig, melyek egyházi énekdallamainknak felülmulhatatlan szépségü gyöngyei, hol vannak megörökítve? Sehol, csak még a székely kántoroknál, kik évszázados szokás szerint most még egymástól tanultatják el.

Éppen ebből az okból a mi képezdei magisztereink minket sokohasem szorítottak egyöntetűsége, t. i. a Tárkányi dallamaink szoros követésére. Ebben pedig nagy bölcsesség rejlett.

A nagyevü hires egyházi zenész: Simon Jukundián sokszor elkeseredett a Tárkányi kifancamított dallamain, s azokat rendesen „tót nőtáknak” nevezte. S mivel úgy ő, mint érdemes utóda Tima Dénes igen jól tudták, hogyha tanítványaikat az egységes melódiák betartására szorítják, két generáció teljesen kiölné az egyházi énekek régi szép dallamait, helyvonalok látták ezen dallamok ápolásában minket megahygni.

El kell ismernünk, hogy a magyar egyházi népének ősi bölcsője Csíkvármegye, melyet sem a német és szláv nemzetiségek, sem pedig a protestantizmus befolyásolni nem tudtak. Ezt pedig Magyarországnak egy vármegyéjéről sem lehet elmondani.

Tárkányinak korszakot alkotó mesterműve, mely ma a magyar isteni tiszteletnél különösen használatos, tagadhatatlannal nagy misziót teljesített. Fájdalom, ennek javított 3-ik kiadása is a nélkül jelent meg, hogy a legilletékesebb források: Csikmegyének kítőnő kántoraiból valaki megkérdetett volna.

Azt lehet mondani, hogy ez a mű elkészült magánvállalattal, akár csak egy budapesti bérapalota. Mi más lenne ez az énektár, ha nem csak liturgiái, hanem egyház-zenetörténelmi szempontból is elbírálást nyer, még pedig a székely egyházi zenetudósok véleményének latbavetésével, s plácétumot is ezen az alapon nyer?

Ilyen retorta segítségével bele férték volna összes szép énekeink és dallamaink, a melyek ki vannak hagyva. S viszont kisöpörtettek volna azok a színtelen és iztelen dallamok, melyek az énektárnak 50 százalékát képviselik, s melyek nem számíthatóak a nép ajkán megörökösödésre, megmaradnak tölteléknek.

Te pedig kedves olvasóm ugy-e, most azt kérdezed tőlem, hogy hát a Kaposy kétkötetes énekkönyve nem jön-e számításba?

Ej háj nekem békét! Nem azért vettem én pennára ezt a kérdést, hogy minden egyházi énekeskönyvnek neki menjek. De ha már ennnyire vagyunk, tartozom annak kimondásával, hogy az egyházi énekek a szívben kell születnie, nem pedig a gyárban. Buján fejlett búza léha szokott lenni. És hogy annak a tengersok Kaposy-éneknek tizedrésze sem számíthat hallhatatlanságra, az bizonyos, a mint ezt a mű 20 éves pályafutása után konstatálnunk kell. Ez

is egy erős bizonyíték az előbb említett retorta jogosultsága mellett.

— És most kikönyököl az a kérdés, hogy hát ennek az állapotnak nincsen orvossága?

Nálam bizony nincsen! Ha valahol van, az csak a magyar püspöki karnál van. Már pedig az tanácskerdeni nem jó Miklósvárra!

Ahán! Hiszen ott lesz az erdélyi kántorok kongresszusa, ha lesz! És ha az, a nemes ügy érdekében felnyitja a száját és a számüztött székely népéneknek is eget kér, az még valamit fog nyomni a latban.

Ezek alapján én a templomi énekek dallamának egységségéről, avagy a Tárkányi kétséges melódiáinak szigorú betartásáról egy kukkot sem mernek szólni. Legfennebb annyit, (s ezt is az udvarhelymegyeieknek,) hogy a régi dallamokat őrizzük meg és ápoljuk, abban a formájában, a mint régi csíki kántorok ismerik és éneklék.

Ennyinek előrebocsátása után engedtessek meg nekem, olyan éneklőbáinkról emlékezmem meg, melyeket rá nem kenhetünk se Tárkányira, se másra!

1.) A legsúlyosabb hiba itt is az üteny falbarugása, mely hibától még azok a nagy kántorok sem mentesek, a kik maguk is sokat adnak jeles hírnevökre. Nemelyek az ének kezdetén annyira neki futamodnak, hogy mikor a nép föleszmélt, hogy énekeljen, akkor mi már a versor végén vagyunk. Mások meg elnyújtóznak, vagy váratlan pauzát tartunk. Szóval a nép sohasem bizonyos afelől, hogy nekünk milyen futamban tetszik a szót kiénekelni, s hol tetszik ezurát csinálni? — Ebből a véghetetlen bizonytalanságból származik aztán, hogy a nép éneke — már t. i. ott a hol, — félenk, tartózkodó, s két szótagnál többet egy szuszra nem mer énekelni, nehogy előnkbe kerüljön. Mivel pedig minden ehelyes szót kénytelen a kántor szájából kivárni, annál fogva mindig hátrább is jár, nagy veszedelmére a konzónanciának egyrészlől, de másrészlől ápolására annak az izgatottságnak, mely a lelki buzzóságot teljesen elnyomja. Innen van, hogy a vendégszereplő más falusi kántor, — a kinek az ének trappjáról esetleg ismét külön fogalmi vannak, — nem igen képes az éneket úgy vezetni, hogy azt a nép szeresse.

És mi a mentsége annak, hogy ez így van? Talán az, hogy az elbeszélés szaporaságával eldarált verssort inkább lehet érteni? Meglehet, de nem igaz! Az az oka, hogy mi kántorok soha sem gondolkoztunk a fölött, hogy a templomi énekek is éppen olyan nagy szüksége van a művészi szabályosságra, mint a Rákóczy indulónak.

Hogy miben álljon ez a szabályosság? arra minket megtanít maga a nép. Csak hallgassuk meg egy pünkösdi búesu alkalmával a templomban éneklő roppant néptömeget, a mely nem egy kántor keze alól való, hanem a szelrózsa minden irányából került együvé! Olyan pontos ütenyre énekel, mint a parancsolat. És a ki ebben nem látja meg a mintaszerűséget, az az egyházi énekek nem ért.

Ismerek több községet, melyeknek népe rendes taktushoz van szoktatva. (Péld. Szárhegy, Baróth stb.) Ott a nép nem érzi magát feszélyezve a kántori ekszcentricitástól, s éppen ezért az orgona elő és közléseire oly egységes precizitással kezdi és viszi az éneket, a minél szabályosabbat még az operaházban sem tudnák dirizálni. Mert ők nem tartanak attól, hogy egy szemernyivel is elébb vagy hátrább énekelnek, mint a kántor. Kell-e mondanom, hogy benső áhitat dolgában mi különbség van az ütenyes és a fantasztikus éneklés között??

Ugyanazért el nem tévesztendő elvül azt vallom, hogy az egyházi éneknek is olyan pontos ütenyben kell mennie, mintha azt egy metronom gép keccenténé a fülünkbe!

(Vége köv.)

Felhívás előfizetésre.

Az új félévvel felhívjuk lapunk barátait, hogy előfizetésüket szíveskedjenek megújítani és új előfizetőket is szerezni. — Lapunk irányzatát, szellemét nem kell ismertetnünk; ismerik olvasóink jól s akik még eddig nem ismerik, azoknak kívánatra szívesen szolgálunk mutatványgyal a régi számokból is, meg az ezutániakból is.

Az előfizetés díja egész évre 8 Kor.

Félévre 4 Kor.

Az Erdélyi Róm. Kath. Irodalmi Társulat tagjaiú koronatsági díjuk fejében kapják a lapot. Tanítók, kántorok pedig még kedvezményben részesülnek a E. I. T. szabályai értelmében.

Tisztelettel kérjük olvasóinkat, ha nem talán a lap szétküldése tekintetében panaszkodni volna, szíveskedjenek ezt egy levelező lapon a szerkesztőségnek is megírni.

H I R E K.

— **A pápa betegsége.** A Szent Atya állapota nem javult, sőt minden órában el lehet készülni a keresztény világ a nagy katasztrófára. A kezelő orvosok maguk szokatlannak, bámulatosnak mondják azt a kitartást és szívósságot, melylyel az agg Pápa viaskodik a lesekedő enyészettel. A nagy beteg maga is tisztában van súlyos állapotával s egy-egy elejtett szavából halál sejtelmé tünik ki. Utolsó versének kezdő sorai is erre vallanak:

Fatalis ruit hora Leo jam tempus abire est:
Pro meritique vitam carpere perpetuam.

Imádkozzunk a Szent Atya drága életéért. A hívők buzgó imádsága nyomán esoda fakadhat!

— **Személyi hír.** Újfalusi József drapát, az Erd. rk. Irod. Társ. elnöke Kászonyfaluba utazott üdülni.

† **Kállay Benjamin** (1839—1903) az utolsó konzervatív politikus a mult hét nagy halottja. Egész életét tanulásban és munkában töltötte el. Ama komolyabb szabású államférfiak közé tartozott, a kik nem bízták magukat a közmondás bölcsességére: A kinek Isten hivatalt ad, eszt is ad hozzá! Éppen ezért a politikát is tudományak tartotta, a melyre Éppen olyan fűrészságon kell készülni, mint a tudomány bármely ágára. Egészen ifjú korában megtanulta a szerb, új-görög és bosnyák nyelvet, mintha sejtette volna, hogy pályája java részét a keleti diplomácia és politika fogja alkotni. 1875-ben a „Kelet népe” című konzervatív irányzatú lapot szerkesztette, de erős önállósága miatt ellenkezésbe kerülvén a Sennyey-féle párttal, Konstantinápolyba vonult a keleti kérdés közvetlen tanulmányozására. Ezután Andrassy gróf protektorsága alatt gyorsan haladt úgy, hogy 1882 óta, mint közös pénzügyminiszter, egyszersmint Bosznia kormányzója is lett. Nagy feladat várt itt reá és ő ennek a feladatnak fényesen megfelelt úgy, hogy ma már Bosznia kezd a civilizált területek közé soroztatni. Sok oldalú diplomáciai elfoglaltsága mellett tudományos működését is fejtette ki, melynek elismerésül a Magyar Tud. Akadémia it sagjául választotta 1878-ban. Megírta a Szerbek történetét, lefordította Mill Stuart művét a

Szabadságról, valamint Vasziadesnek Galathea című új görög drámáját. Idehaza politikai körökben nem sok barátja volt. Hideg zárkózott természet, mely nehezen tudott felmelegedni. Lelke mélyen fekvő magyaros szellemét és érzését ekzponált helyzeténél fogva nehezen tudta kimutatni s ezért sokan félreértették. Ravatalánál azonban párt különbség nélkül mindenki elismeri az ő sajátos nagy érdemét.

— **Vendégeink.** A budapesti Mária Kongregációknak három ifjú papja idözik több nap óta a püspöki aulában: Izsóf Alajos a „Zászlónk” lelkes szerkesztője. Solymos Oszkár házfőnöké s Shyvo Lajos praeses. Vendégeink többször kirándulást tettek városunk vidékére: megmászták a Kecskekövet, a Mamutot, sokat gyönyörködve itt a természet ritka szépségében. A napokban átrándultak Hátszeg gyönyörű vidékére és Petrosénybe, Kudzsirra és Vajdahunyadra a vashányákhoz, a hol kimondhatatlan örömet szereztek megjelenésükkel és sok szép emléket hoztak hazá magukkal a jövőre.

— **Tanárok és tanítók lelkigyakorlata Csik-Somlyón.** A papok lelkigyakorlata után, melyről a mult számunkban emlékeztünk meg, e hó 13-án megkezdődött a tanárok és a tanítók lelkigyakorlata, melyen Püspök urunk is részt vett, s melyet ugyancsak Pécsi Arnold Jézustársasági atya vezetett ismert, fáradhatatlan buzgóságával. A résztvevők száma 106. A lelkigyakorlatokon résztvevők kántorok számára Kécsk Ferenc esztergomi székesegyházi karnagy, az Országos Magyar Cecilia-egyesület alelnöke, az egyházi zenéből tartott előadásokat, melyek folyamán kántoraink sok hasznos utmutatást nyertek a gregorianum bevezetésére. Valóban ideje volt már az egyházi zene tekintetében bizonyos irányelveket kijelölni és lehető egységet létrehozni; most már sok-sok eikornya elmarad és helyébe egyszerűség és buzgóság terjed szét az orgona mellől. És, hogy ez minél hamarabb létesüljön, szükséges volna, hogy a felsőbb hatóság elrendelje a Kersch orgonakönyvének a a templomok részére való beszerzését, mert ez idő szerint bizon sok lelkész nem törődik azzal, hogy miből és mit énekel a kántor; itt-ott csak rongyok és foszlányok találhatók az orgonán, de énekes, illetve orgonakönyvnek nyoma sincs. . . . Mindezen okból a szentgyakorlatokkal kapcsolatban rendezett gregorianum kurzustól sok üdvös eredményt várhatunk máresak azért is, mert a résztvevők száma nagy volt s voltak egyházmegyénk minden részéből. A lelki gyakorlatokon résztvettek névsora a következő:

Bundala János, Kersch Ferenc esztergomi főszékesegyházi karnagy, Adorján Imre (Csik-Somlyó), Antal János (Várdótfalva), Antal János (Szt.-Tamás), Ágoston József (Gy.-Csomafalva), Balló Károly (Kozmás), Baka József (Cs.-Szt. György), Baka János (Cs.-Szt.-Márton), Bakó János (Cs.-Szereda), Balló Imre (Cs. Taplóca), Gergely József (Csik-Szt.-Márton), Bartis Lajos (Cs.-Szt.-Mihály), Bálint Sándor (Petrosény), Bálint József (Oroszhegy), Benke Lajos (K.-Újfalva), Cseke Ferenc (Cs.-Színre) Borsos Mihály (K.-Remete), Biró József (Csik-Delme), Büchler Sándor (Somlyó), Buzás János (Miklósvár), Ciriak Jenő (Csik-Somlyó), Domokos János (Csik-Szt.-Miklós), Elemer Sándor (Zalánpatata), Ertl Vendel (Gyulafehérvár), Ferenczi József (Lövete), Ferenczi Ignác (Csik-Tusnád), Ferenczi Tamás (Cs. Rákos) Ferenc József (Karcfalva), Ferenc János (Cs.-Szt.-Tamás), Beke Lajos (K.-Újfalva) Füleki Árpád (Cs.-Szereda), Fülöp Ferenc (Ditróhódos), Fodor Izra (Csik-Rákos), Gál Sándor Székely-Udvarhely), Gáll Sándor (Oroszhegy), Gál Márton (Dánfalva), Gál Antal (Karcfalva), Gál Mihály (Szombatfalva), Gál Ambrus (Ko-

ronc), Gáspár Endre (Tápió-Szecső), Gyuresovecz Károly (Ülke), Hajdu András (Oroszhegy), Hozó János (Oláhfalva), Imre János (Taplóca), Imreh Ferenc (K.-Remete), Imecs Mózes (Csicsó), Jakabos István (Bükszád), Jartó Aron (Vágás), Kászony János (Cs.-Szt.-Imre), Puskás Tamás (Szépe), Keresztes János (Deményháza), Kovács Béla (Lövete), Kovács Ignác (Verebes), Kovács Nándor (Naszód), Kömény Gyula (Kozmás), Krisztó István (Cs.-Szt.-Király), Kovács Antal (Cs.-Szt.-Miklós), László Elek (Béta), László Imre (Zsombor), László István (Gy.-Ditró), László Dénes (Fenyéd), Márton János (Vieze), Márton Bálint (Makó), Márton László (Cs.-Szt.-Márton), László Elek (Brassó), Miklós Antal (Oroszhegy), Markos Sándor (Cs.-Szt.-Lélek), Nagy Tamás (Gy.-Lok), Nasztory János (Segesvár), Orbán János (Pesenek), Paláncz Sándor (Jenőfalva), Györfő Ignác (Kézdí-sz.-Lélek), Péter Balázs (Cs.-Szt.-Márton), Petres Lajos (Zetelaka), Petres Gyula (Farkaslaka), Petres Viktor (Zetelaka), Pálosi Géza (Madaras), Pál Albert (Gy.-Alfalva), Raduly Benjámin (Szt.-Domokos), Nagyalaci János (Csik-Somlyó), Lacz János (Fítód), Salamon Márton (Mikóújfalva), Salló Albert (Zsögöd), Simon Lajos (Karcfalva), Sólyom Mihály (Torja), Szabó Bálint (Bellenfalva), Szabó Sándor (K.-Szt.-Lélek), Székely András (Gy.-Alfalva), Székely Ferenc (Csomafalva), Szőke József (Cs.-Szt.-Imre), Tamás Imre (Tusnád), Tamás József (Oroszhegy), Tallay Imre (Fancsal), Texe János (Nagyenyed), Todor István (Cs.-Csatószeg), Veres Péter (Jenőfalva), Véger Ferenc (Mindszent), Pál Béla (Mindszent), Pál István (Pálmátér), Véger Béla (Somlyó), György Aladár (Csomorfa) tanítók. Tanárok: Ferenc Gyula (Kézdívasárhely), Bartalis József (Gyulafehérvár), Balló István (Cs.-Somlyó), Emberi Árpád (Székelyudvarhely), Herberger Béla (Cs.-Somlyó), Mihalovics Béla (Szék.-Udvarhely), Reithoffer Jenő (Gyulafehérvár), Riszner Ödön (Cs.-Somlyó), Szemlér Ferenc (Szék.-Udvarhely), Soó Gáspár (Sz.-Udvarhely), Tamás Albert (Sz.-Udvarhely), Domanyics Péter (Cs.-Somlyó), Pál Gábor (Cs.-Somlyó), Jakab Antal (Cs.-Somlyó), Lakatos Izra (Cs.-Somlyó) és Kósa Leó szentferencendí fráter.

— **Prímiciák.** F. hó 12-én a felesiki esp. kerület legnagyobb egyházközösségében Csik-Nagy-Boldogasszonyon Erőss József új felszentelt mutatta be az Úrnak első szt. miscáldozatát. A jólkü vallásos székely nép várva-várta az alkalmat, hogy egyik fiának legmagasztosabb ünnepén részt vehessen s általa Isten áldásában részesülhessen. Manuduktora az újmisesnek kedves és szeretett lelkiatyja Rancz János nagyboldogasszonyi alesperes-plebános volt, aki valamint eddig atyai gondoskodásával kísérte nehéz pályáján az ifjút, úgy most a legünnepélyesebb pillanatban is mellette akart lenni. Az ünnepi szent beszédet Lukács Vilmos szt.-domokosi plebános tartotta. A mise végén az újmises megáldotta jelenlevő paptársait, öreg édesatyját, rokonait és a hívő közönséget. Mise után Rancz alesperes plebános szíves háznál volt szeretet lakoma, melyen az újmises mondott hálás köszönetet Püspök Urunk ő méltóságának, hogy a papi rend magasztos méltóságát vállaira helyezte.

Rancz alesperes plebános úr köszöntötte ezután Jézus nevében az újmisést s felolvasta Koser Szevér ez alkalomra irt üdvözlő költeményét.

A lendületes költeményből im közöljük az utolsó két szakaszt, melyben a papi hivatás magasztossága s az alkalom ünnepi hangulata nyerszép szavakban kifejezést:

— Ennél hol van fénylőbb, eszményibb küzdés.
Mint népért élni hosszú életet — — ?
Munkálni, míg a lelkekben kizsendül
A legtisztább erőny: — a szeretet!
Igy szép az élet! ha munkában virraszt,
S nem nyugral csalfa delibáb után — —
Mert így édes az érzet, ha merengünk
A hosszú élet szép munkálatán.

— — — A fönjénillat leng, glória esendül,
Minttha szférák zenéje hangzanék,
Zokog a karnak esengő orgonája,
Dalos a templom, illatos a lég.
Csitultjon el hát minden hű láрма,
Rezejen fény, szép ünnep, jöttödon — —
Kélszát igérő mesgét a szívek
Termékenyítse meg e szent öröm!

László Domokos július hó 5-én tartotta első szent miséjét Kőszvényes Remetén. Pap János esperes-plebános rokon nagylelkűsége vezérelte nevezett újapöt is szülfölalva Márafalva helyett Kőszvényes-Remetére primiciázni. Ez alkalomból az egész község ünnepi szint öltött magára: temploma, plebániája kizöldágazva, mintegy 20 koszorus leány fehérbe öltözve, a hívek nagy serege összegyülekezve. A kerületi papság, daeára az akkori káli búcsúnak, szép számban jelent meg. Manuduktörök: Pap János és Riskó László esperesek voltak. Evangelium után az újapnak szintén rokona Tözsér László kiskapusi plebános lépett a szószékre és szépen kidolgozott beszédben rajzolta a papnak magasztos hitvatását a szenvedő emberiség érdekében s hogy mivel tartozik éppen ezért az emberiség is a papságnak. Míse után újapü aldás, 32 terítékü ebéd a plebánián, pohárköszöntök, melyek az esti órákban azzal a kettös kívánsággal végződtek, hogy az Isten gyógyítsa meg teljesen a nemes házigazdát és segítse meg az újapöt megkezdett papi pályáján. A jó kívánsághoz mi is hozzájárulunk.

— **Lutherano-katholiko-reformato egyházgondnok és még valami.** Egy erdélyi községben (a nevét a szereplő személyek miatt elhallgatjuk) július 5-én megalakult az ev. ref. fiók-egyházközség. Ez alkalommal az új egyházközség gondnokává a róm. kath. főgondnokot, a ki különben *lutheranus* vallású, választották meg.

A kitüntetett — miként írják — lendületes szavakban mondott köszönetet megválasztásáért. Mi pedig nem tudjuk elég lendületes szavakkal leírni ezt a valóban amerikai ízű bohozatot, csupán következtetjük, hogy abban a községben a vallás, olyan mint a ruha, nem pedig lelkiismeret s nem benső meggyőződés. Milyen lehet egy háromszorosán közös-ügyes hitközségi gondnok?

Vajjon melyik egyházközség gondját fogja szíven viselni? Józan következtetés szerint egyiket sem. Most már csak azt nem tudjuk, hogy vajjon a két egyházhivei akartak-e tréfát üzni egy harmadik felekezett szülföttével avagy ez akarta megtréfálni a másik két egyház híveit.

Bárhogy legyen a dolog — csunya dolog biz' ez, s furesa világot vet a lelkiismeret dolgának ottani felfogására.

Hogy a furesaságteljes legyen, történt egyebis. A megalakult ev. ref. fiók-egyház háromszimű gondnokának vezetése alatt elment tisztelni a róm. kath. plebánoshoz, a mely tény — miként egy a környékbeli lap írja — „elégé kidomborítja a megalakulásnak kiválóan nemzeti jelentségét.” „A látogatás után ünnepi közebed volt, melyen a hangulat tetőpontját érte el, a midőn a r. k. lelkes szinten megjelent a banketten s több szellemes toszttal emelte az ünnepi hangulatot.”

E dolgokra csak azt jegyezzük meg, sajnáljuk, hogy az illető plebános szellemes toszttjaival

elismerte, hogy egy százhusz év óta fennálló kath. hitközség mellett különös nemzeti jelentsége lehet egy alig néhány hívőt számláló ev. ref. fiók-egyházközségnek. Azt hisszük, hogy e feltevés dokumentálásáért legjobban szégyenlik magukat a t. plebános úr hívei. Különben is egy kath. lelkesnek talán más feladata is volna, mint ev. ref. egyházalakulás örömmünepén részt venni és ott több szellemes toszttot mondani. Mi a békességnek, a türelemnek, a jó egyetértésnek hívei vagyunk teljes szívvvel és lélekkel, de azért e szép eszmék nevében nem akarunk kést tenni a saját torkunkra. Ezt tessék megiszivlelni!

— **A gelencei templomszentelés.** Kegyes Püspök urunk főpásztori működése korszakalkotó. Páratlan bőkezűsége és különösen fíradhatatlan buzgósága folytán, melylyel a hívők lelki üdvét előmozdítja, minden térer mutatkozik. Az isteni gondviselés is közreműködik abban, hogy kegyes Főpásztorunk működését maradóan emlékek örökítsék meg. A vallásosság és tudomány csarnokai — templomok és iskolák hirdetik a jelenben és a jövőben is eredményekben gazdag munkásságát. Hat éves főpásztori működésében minden évnek megvan a maga szép emléke, egy-egy templom, egy-egy szép iskola. Az ő áldó keze szenteli fel azokat és olyankor nagy ünnep van abban az egyházközségben. Ilyen szép ünnep volt Gelencén is. 1853-ban tették le itt az új Isten házának alapjait. Sok nehézség leküzdése után csak folyó év és hó 12-én lehetett azt felszentelni. A szép tágas templomban, mely egyhajós, körülbelül másfelezer ember fér el. Az oltárok, szószékek és az orgona képezik legfőbb ékességeit. A föltárt az egyházközség védőszentjének Szt. Imrének kepe, a mellékoltárokat pedig Jézuszt, Szive és a lurdési Mária szobra ékesítik. A kegyes főpásztor szombaton délután érkezett meg és a templomban mindjárt a szószékre ment és beszélt szeretett híveivel. Az ő templomok, a Szt. Lélek templomának megszenteléséről szólott az szívől jövő és kegyelmmel teljes hangján. Azután a templomon kívül egy sátorban elhelyezte a szt. relikviákat és a jelenlévő papokkal együtt elmondta ugyanott az officiumot. Officium után kezdődött a gyöntatás és tartott késő esti órákig. Másnap 25 pap és körülbelül ezer hívő jelenlétében felszentelt a kegyes főpásztor a templomot. A fonséges, de fíradatos szertartásokat áhitattal szemlélte az eső miatt a templomba menekült nép. Mindnyájan elfáradtunk, de a főpásztor nem, sőt a szószékéről hathatos szavakkal beszélt a templom szentelési szertartások magasztos jelentségéről. A felszentelés után Balázs Ferenc kerületi esperes mondta a szt. misét. Majd Balog J. prédikált és a püspök ur 130 hívőnek feladta a bérálás szentségét, mely után Sölyom Géza gelencei plebános megvendégelte a főpásztor, a jelenlévő papokat, a község előljárait és az egyháztanács tagjait.

Most már csak a papi lakon kellene valamit segíteni, mert ez a régi templom mellett van, az új templom pedig onnan egy fél órányira. Közben van egy garázda patak, mely nagyobb esőzések alkalmával kiárad és lehetetlenné teszi a közlekedést. Ennek fogva föltétlenül szükséges, hogy a templom közelebe papi lakot építsen a hitközség. Ezt meg is ígérték Gelence érdemes előljárai úgy a templom előcsarnokában, mint későbbben a plebánia lakban.

— **Tanuljunk protestans atyánkfiaitól.** Az erdélyi ev. ref. egyház igazgatótanácsát arról értesítette a földművelésügyi miniszter, hogy a karai, detreghemi és fehéregyházi

államibirtokok kizárólag reformatus telepeket fog elhelyezni, valamint a marosludasi állami telepen 35 kath. családdal szemben 106 reformatus család fog helyet nyerni. Lám, lám! a míg a reformátusok vezetőferfiak közbenjárásával az állami birtokokat is mintegy a maguk számára kisajátítják: addig az állam — hódolva jóakaróink kívánságának — az ősi kath. közvagyonokra is szeretné rátenni a kezét. Persze így még több *kizárólag* ref. családot lehetne állami birtokokra letelepíteni. Hiába! szemesé a világ.

Még egy érdekes dolgot olvashatunk az igazgató tanács jelentéséből. A vallás és közoktatásügyi miniszter tudomásul vette a tanács amaz intézkedését, hogy a vallástán, gimnáziumaik minden felekezett tanulóinak kizárólag csak magyar nyelven tanítható. Tekintve azt, hogy a mi középiskolánk nyelve is kizárólag magyar, amiből tehát önként következik, hogy minden tárgy esakis az iskola nyelvében tanítható, nem állíthatnánk fel mi is hasonló követelést! Jelenleg nálunk a vallásoktatásnál oláh, német, zsidó nyelv járja.

— **A keresztény szociális kurzusról** már több ízben is megemlékeztünk, de az ügyet annyira fontosnak tartjuk, hogy bővebb tájékoztatás végett a kath. Egyesületek Országos Szövetségének felhívását — buzdítását — teljesen közöljük: A szociális kérdés minden oldalú tanulmányozása, a szociális tevékenység elméleti és gyakorlati megismerése: egyik legelső kötelessége napjainkban mindazoknak, kik a nép között élnek, a nép vezetésére, irányítására és védelmezésére hívatják. Ezen kötelesség megkönnyítését célozzák a keresztény szociális kurzusok, melyeken a szociális tevékenység legfontosabb ágazatai kerülnek kiváló szakferfiak előadása mellett megbeszélés, megvitatás alá. A Magyarországi Katholikus Egyesületek Országos Szövetsége 1901-ben rendezte az első ilyen keresztény-szociális kurzust hazánkban; s a folyó évi augusztus hó 17., 18. és 19. napján fogja megtartani a Második Keresztény-Szociális kurzust Budapesten. Ezen a kurzuson hazánk kiváló keresztény szociológusai s a keresztény-szociális tevékenység legjelesebb munkásai fognak előadásokat tartani, különösen súlyt helyezve a gyakorlatra, az életben megvalósítandó tevékenységre s alkalmat fognak nyújtani az egyes kérdések legszelesebb körü megbeszélésére. A Magyarországi Katholikus Egyesületek Országos Szövetsége bizton reményli tehát, hogy mindazok, kik a szociális kérdés iránt érdeklődnek és különösen a nép vezetői, papok és világiak, a tanító urak s a növendékpapság nagy számmal fognak résztvenni a Második Keresztény Szociális kurzuson. A részletes program legközelebb fog kiadni. Jelentkezések a Magyarországi Katholikus Egyesületek Országos Szövetségének irodájába (Budapest, IV., Molnár-utca 11.) küldendők. Megjegyzendő, hogy a tanítók a kurzus ideje alatt ingyen lakásban és ellátásban fognak részesülni. Minthogy pedig ezen napokban a vasutakon is nagy menetdíj-kedvezmények vannak, a legesekélyebb költségvel vehetnek részt a keresztény-szociális kurzuson.

— **Értesítés.** A szamosújvári Világosító-Szent-Gergelyről nevezett örm. kath. árvaházba folyó év augusztus havában több árva fog felvétetni. A pályázatnál követezők tartandók szem előtt: Növendékül a teljesen árva és vagyon-talan örményi kath. árvák vétetnek fel első-sorban és csak másodsorban vétetnek fel fel-árvák, azaz olyanok, kiknek anyjuk él. A kérvények a Világosító-Szent-Gergely örm. kath. fiú-árvaház választmányához címezve Bárány Lu-

kács főesperesplébános úrhoz folyó év augusztus 15-ig nyújtandók be és a következő okmányokkal szerelendők fel: 1. keresztlével, 2. szegénységi bizonyítvánnyal, mely az illetékes örm. kath. lelkész által is aláírandó; 3. a szülőknek vagy az atyáknak elhalálozási bizonyítványa; 4. orvosi bizonyítvánnyal; 5. újraoltási bizonyítvánnyal; 6. iskolai bizonyítvánnyal, ha esetleg már járt az árva iskolába. Megjegyzendő, hogy csak örm. kath. fiúárva vétetnek fel, kik a 7 évet már betöltötték. A felvett árva mindenemű szükségleteiről az intézet gondoskodik.

— **Szülők figyelmébe.** A budapesti „Bölcsészeti hallgatók Segítő-Egyesülete” a szünidőben is folytatja működését: közvetít korrespondenciát, nevelő és tanári állásokat. Felkérjük a nagyérdemű szülőket, hogy ha gyermekeikhez házi tanítót, vagy nevelőt szükségesnek, forduljanak továbbra is a Bölcsészethallgatók Segítő-Egyesületéhez (Budapest Központi-Egyetem II. em.), melynek 30 éves működése is megnyugtathatja a tisztelt szülőket, hogy az ajánlott a követelményeknek minden tekintetben meg fog felelni.

CSARNOK.

Utazás az örök városba.

Írta és felolvasta a csik-somlyai Mária kongregáció felavató ünnepén *Pap Béla* praefectus.

(Folytatás.)

A Janiculusról néztük Róma panorámáját. Összemértük, melyik Rómának legnagyobb épülete? Természetesen a szt. Péter templomán akadt meg szemünk. A világ legnagyobb temploma 138 m. magas, 187 m. hosszú 163 m. széles, 80 ezer ember befér. Ha ezeket az adatokat halloztuk, természetesen türelmetlenül vártuk, hogy mikor mehetünk be. Este már a legtöbb zárandók ifjú sora kivül bement. Nagyesőtörtök volt. Az esti felhőmályban búsan zsongott a szt. Péter téri templomban levők énekétől. Valami úgy húzott befelé, időnk se maradt körülnézni, már benn voltunk. Első tekintetre nem olyan határos, mint a hogy a leírások után várnók, csak ha el akarunk menni a főoltárhoz, akkor vesszük észre, hogy elfáradtunk, mire odaérünk. Mondottam már, hogy este volt.

Alig hogy beléptünk, kigyúltak a villanylámpák és az egész épület fényárban uszott; az a sok lámpa úgy ragyogott, mint megannyi csillag az azurkék égen s ha még hozzávesszük a több mint száz tagból álló sextini énekkar egyszerű akkordjait, akkor fogalmunk lehet a fenségéről, mely a szó teljes értelmében élénk tárukt.

Mert sehol sem érzi magát oly kicsinynek az ember, mint épen e székes-egyházban és sehol sehol sem mérlegelheti oly előnyösen az emberi tehetséget, mint e mesterművében az isteni segítséggel felruházott talentumnak. Hát ha még egyenként kezdi mérlegelni az óriás dom nevezetességeit: Michel Angelo „Pietá”-ját, a pápák ideiglenes sírját, a jubileumi ajtót, a egyszerű konfessziót, mely az apostolfejedelem sírja fölé borul, akkor igazán hálával telik el szíve és folytonos emelkedésben érezzük magunkat felfelé a Teremtőhöz; s hogy meglepetésünk teljes legyen, épen szertartás alatt értünk a templomba. Az egyház államtitkára, Rampolla, celebrált, az ünnepi ténykedésen, mely szt. Péter sírját akarta ünnepélyesen kiváló tiszteltben részesíteni. Szertartás után hódolva borultunk le, hogy a szt. ereklyékkel áldást kapjunk. Feledhetetlen lesz mindig előttem a jelenet, s oly jól éreztük nehányan magunkat, hogy csak a szekrestyések felszólítására hagytuk el a templomot.

De Rómának nemcsak egy temploma van. Nem lehet figyelmen kívül hagyni sem a szt.

Pál bazilikáját sem a Sancta Maggioret, sem a Lateranit az egész földkerekség anyateplomát. A szt. Pál bazilika is az építészet remeke. Míg a szt. Péter templom a renaissance, addig a szt. Pál templom az ó keresztény bazilika stíl legmonumentálisabb remeke és a mi még monumentálisabb az, hogy az apostolfejedelem sírjai itt vannak. Sante Maggiore a szt. Jászolyról nevezetes, a Laterani pedig arról az asztalfődőről, melyen Krisztus Urunk az Oltárszentséget szerezte és ránk magyarokra néve fontos azért is, mert második Szilveszter pápa ott van eltemetve és sírja felett ott leng a magyar lobogó. Megemlíthetem még a szt. Pietro in vincoli-t Mózses szobrával, mely maga beszél az egész templomról, a Sancta Scalat, a Trasteverit olajforrásával, a Diokletianus thermáit szt. Bruno szobrával, az Quofriot Torquato Tasso, Mesophante sírjával és Rampolla templomát a sancta Cecciliát. Még így is sok marad említés nélkül, köztük a Pudiciána legrégibb keresztény templom, és szt. Alajos, majd Szent Szaniszló kápolnája, mely utóbbiban szt. atyánk XIII. Leó pápa első miséjét mondotta. Szt. Alajos szobáinál vala a kongregáció prima primaria, mely anyja az összes kongregációknak és ma már mi is büszkén vallhatjuk őt anyánknak. Azon a helyen, hol szt. Alajos meghalt, most díszes oltár van és a hol az ajtó volt, ott vannak szt. Alajos kéziratai, fizikai jegyzetei, levelei stb. Ki gondolta volna, hogy az egyszerű szerzetesi szobák valaha a világ zárandókainak lesznek célpontjai. Sírjánál elmondott imánk azt kérte, vajha termékeny lenne itthon az ő erénye s a kongregációk legalább képviselőjük által bővebb kegyelemben részesüljenek!!

Ilyen gazdag, ilyen szép a megdicsőült Róma! Minden rége vértanuk vérével van áztatva, földjében a keresztények esztendői porladoznak s a föld felett büszkén hirdeti diadalát a kereszt.

Festők, építők, képfaragók mind képviselve vannak, mind együttesen hirdetik az alapeszmét, melyet az emlékműnek nevezett Róma hirdeti: az egyház örökké él, független, szabad, nagy, szent, igaz, egy és apostoli. Nem szebb csoportozat-e, mint a régi Róma legszebbapoteosiasa? Az óriás képtár, a egyszerű szoborgyűjtemények az egyház tudományát és műszerzetét hirdetik.

Szaz egész együtt ismét a mindenható alapítót, Krisztust, dicsőíti.

Láttuk, hogy Rómának volt multja, van jelene és hogy jövője is lesz, azt most látjuk meg. Soha oly boldog husvét napját nem töltöttem s előre láthatólag nem is fogok tölteni, mint az idén, a mikor a kath. egyh. fejénél XIII. Leó pápánál kihallgatáson voltunk. Örökké emlékeztetek lesznek előttem azok a bibortermek, a melyek a szt. atya magán lakának részei. Egyszerűséghez szokott szemünk csak kápráztak a fénytől, romlatlan szíveink dobogtak a kiváló örömtől, hisz legjobban atyánkhöz Krisztus helytartójához mentünk; s mikor négyes soraink előbb kettessé, majd eggyessé váltak, az izgatottság tetőpontra hágott. Hát még mikor átletük azt a küszöböt, mely az Ő szobájába vezet s megláttuk Őt bibortól környezve, a közepen ülve tiszta fehérben ősz hajával. Őh akkor már leírhatatlan érzés fogott el bennünket. A boldogságtól szemünk könnyelábadt s nagyon kevesen voltak, kik száraz szemmel jöttek ki a teremből. Igaz ugyan, hogy az nap népszerűtlenebb ember nem volt Rómában, mint az a szertartás mester a ki a térdepőlől akarva nem akarva felrúgta. Csak pillanatot tartott az egész, s mint boldog álomból keserűen ébredtünk fel a valóra, hogy nem időzhetünk tovább a sz. atya környezetében.

(Vége köv.)

A szerkesztő üzenetei.

N. A. Nagyvárad és R. K. Nagyb. A tárcákat kaptuk s mihelyt a közlésre várókkal végeztünk, sorra vesszük. Addig egy kis türelmet kérünk.

E. J. Cs.-Somlyó. A jó kívánságot köszönöm, hasonlóval viszonozom. Kedves érdeklődésedet a pihenés idején is tartsd meg. Isten áldjon!

O.-Mócs. Rég nem kaptunk semmit, pedig oman sok jó dologra számítottunk. Sziveskedjék reményünkben megerősíteni.

A kiadóhivatal üzenetei.

B. L. Cs.-Csatószege. Egyszeri pályázati hirdetés díja régebben 260 korona volt, melyből 60 fillér helygilletékre esett. Ennek eltörlése után a díj 2 korona minden egyes közlésért.

Gy. L. Méréfalva. A pályázat téves adatait helyreigazítottuk. A határidő az első közléskor azért maradt ki, mert a kéziratban sem volt meg.

Pályázatok.

— **A csik-csatószegei rk. elemi népiskolánál** egyik tanítói és segédkantori állás nyugdíjazás következtében megüresedvén, arra 800 korona készpénzfizetés, 20 kor. stolaris jövedelem, egy szoba, konyha, kamra és egy kis veteményes kertből álló javadalmazás mellett f. évi aug. 15-ig terjedő határidővel ezenel pályázatot hirdetnek.

A megválasztottnak kötelessége feend október 1-ig állomását elfoglalni, az I—II. osztályosokat önállóan, az ismételtket felváltva tanítani s a segédkantori teendőket végezni.

Csik-Csatószege, 1903. július 6.

Bálint Lajos.
plébános.

— **A marosportusi kincstár** róm. kath. kántortanítói állásra augusztus hó 4-éig terjedőleg a kerületi főesperes úr szíves megbízásából ezenel pályázatot hirdetnek. Ezen állomással összekötött járandóságok: a) kényelmes lakás 3 szoba, konyha pince, kút, tágas veteményes kert; b) 600 kor. évi fizetés, melyet a százesbebi m. kir. Erdőhivatal havi előleges részletekben fizet ki; c) 42 kor. orgonálási jutalom díj ugyanazon hivatal pénztárából; d) a gyulafehérvári kincstári faraktárból 20 köbméter kemény tűzifa, melyből az iskola is fűtendő. e.) Minden egyes beiratkozó tanulótól 2 kor. 50 fill. tanítási és beiratási díj, melyből a tűzifa beszállítása, felvágatása és az iskola mindenemű takarítása számadás kötelezettsége mellett eszközöltetik; f.) az arra jogosultaknak az ötdéves korpótlék. Kötelessége a kántortanítónak az osztalán népiskolát vezetni és a kántori teendőket végezni. A kellően felszerelt folyamodványok a fenn jelzett határidőig a hegyaljai esperesi hivatalhoz Gyulafehérvárra intézendők.

Gyulafehérvárt, 1903. júl hó 12-én.

Kopacz Gergely.
székesegyházi káplán.

— **A méréfalvi (Udvarhelym.)** róm. kath. s. kántortanítói állásra pályázat hirdettetik. Fizetés: 800 kor. és 6 kor. kertilletmény (424 kor. államsegély, a többi a hitközségi pénztárból fizettetik); 3 szoba, kamra és pincével ellátott lakás s melléképületek. Kötelessége az I. és II. osztály vezetésén kívül, csak szükség esetén, a kántori teendők végzése.

Pályázati határidő augusztus hó 15.

Méréfalva, u. p. Székelyudvarhely.

György Lázár.
iskolaszéki elnök.

Az ezredéves Országos kiállításon kiállítási éremmel kitüntetve, kitünő ízlésért és jeles munkáért.

CSUKA ANDRÁS

papi szabó, reverenda- és czimáda-készítő.

Az 1896. évi orsz. kiállításon a biboros herceg-prímás rendelkezést állította ki. — 1877. óta készít papi és polgári ruhákat, birretum, pallium müezétumokat és czimáda-kat stb.

Budapest, IV. Papnövelde-u. 8. I. 11. ajtó II. ud.

Czégemet a t. papság figyelmébe ajánlom, törekvésem oda lesz irányulva, hogy megrendelőimet juttanyos árak mellett pontos és lelkiismeretes kiszolgálás által teljelen kielégítssem.

TARTOS SZAGTALAN
Csakis Christoph-féle lakot kérjünk!
AZONNAL SZARAD
A szoba azonnal használható
A VALÓDI
Christoph-Lack
A LEGJOBB MAZALÓ ANYAG A PAULÓKRA

lehetővé teszi, hogy a szobák mázolás alatt is használtassanak, mivel a kellemetlen szag és lassu, ragadós száradás, mely az olajfesteknek és az olajlakknak sajátja elkerülte. E mellett használata olyan egyszerű, hogy kiki maga végezheti a mázolást. A palló nedves tárgyval feltörölhető, anélkül, hogy elvesztené fényét. Meg kell különböztetni

színezett szobapalló fénymázt, sárgásbarnát és mahagonbarnát, mely akárcsak az olajfesték fűdi be a pallót s egyuttal fényt is ad. Ezért egyaránt alkalmazható régi és új pallóra. Teljelen beföd minden foltot, korábbi mázolást, stb.; van azután:

tiszta fénymáz (színezetlen)

új pallóra és parkettra: mely csupán fényt ad. Különösen parkettra és olajfestekkel már bemázolt egész új pallóra való.

Csak fényt ad, ennél fogva nem fűdi el a famustrát. Postacsomag, körülbelül 35 négyzet méter (2 közép nagyságú szobára való) 5 frt. 90 kr. vagy 9¹/₂ márká.

A közvetlen megrendelések minden városban ahol raktáron vannak ide küldendők — Minta mázolások és prospektusok ingyen és bérmentve küldetnek. A bevásárlásnál tessék jól vigyázni a cédre s a gyári jegyre, mivel azt a több mint 35 éve létező gyártmányt sok felé utánozzák és hamisítják, rossz és gyakran a célnak meg nem felelő minőségben hozzák forgalomba.

Cristoph Ferenc
a valódi szobapalló fénylakk feltalálója
és egyedüli gyártója.

FŐRAKTÁR:
DAHINTEN VIKTOR
vaskereskedésében. GYULAFEHÉRVÁRT.

Az erdélyi római katolikus státus igazgatótanácsától.

Sz. 1188—1903.

Pályázati Hirdetés

tanári állásokra.

Az erdélyi róm. kath. status gymnasiumaihoz a következő állásokra pályázatot hirdetünk:

- 1) A brassói r. k. főgymnhoz a **rajztanári** állásra.
- 2) A csíksomlyói „ „ a **latin-görög és mennyiségtan-természettani** tanszékekre.
- 3) A kézdívasárhely-kantai r. k. főgymnasiumhoz **magyar-latin, történelem-latin, és mennyiségtan-természettani** tanszékekre.
- 4) A gyulafehérvári, kolozsvári és székelyudvarhelyi róm. kath. főgymnasiumokhoz a **tornatanitói** állásra, a mivel jár a délutáni játékok vezetése is.

A helyettes tanár fizetése 1600 korona, a rendes tanáré 2400 korona, 200 korona ötéves korpótlék és 500 korona lakáspénz. A tornatanító fizetése a gyulafehérvári főgymnasiumnál 1600 korona, lakáspénze 300 korona; a kolozsvárinál 1600 kor. és 490 kor. lakáspénz; székelyudvarhelyinél 1600 kor. és 350 korona lakáspénz.

Az életkort, vallást, családi állapotot, végzett tanulmányt, hadkötelezettségi viszonyt és netalán eddigi szolgálatot igazoló okmányokkal és tanári képesítő oklevéllel fölszerelt folyamodványok **f. évi augusztus hó 3-ig** Máltóságos és főtisztelendő Gr. Majláth Gusztáv Károly erdélyi püspök urhoz Gyulafehérvárra adandók be.

Kolozsvárt, 1903. július 13-án tartott ülésből.

Az alelnök helyett:

Dorgó Albert
ig. tanácsos.

Bocskor Mihály dr.
titkár h.

KLINK SÁNDOR, orgonaépítő

GYULAFEHÉRVÁRT.

Alólírott van szerenésem a helybeli és vidéki nagyérdemű közönséget és a főtisztelendő Egyházakat és iskolákat tisztelettel arról értesíteni, hogy Gyulafehérvárt, az erdélyi püspöki székvárosban megtelepedtem és hogy működésem terét az egész egyházmegyére kiterjesztve elvállalok a megyében bárhol levő templomi orgonák javítását, esetleg teljelen újból való felépítését, valamint minden szakmámba vágó munkálatokat, nevezetesen harmoniumok, zongorák hangolását, szóval mindennemű hangszerek javítását vagy újonnan készítését.

Egyben tisztelettel kérem azon Főtisztelendő Egyházakat, melyek orgonáikat **évi 20 korona díjért** kezelteni és így jókarban tartatni ohajtják, kegyeskedjenek ebbeli b. szándékukat velem lehetőleg azonnal tudatni, hogy megbízatásomnak sorrend szerint eleget tehessek.

Megkeresések, illetve megrendelések egyelőre PAPP GYÖRGY könyvnyomdájába címzendők Gyulafehérvárra.

Magamat becses pártfogásba ajánlva vagyok

mely tisztelettel

KLINK SÁNDOR,
orgona műépítész.

KOROND

a székelyföld legolcsóbb, SÓVAL TELITETT PORMENTES ENYHELEVEGŐJÜ GYÓGYHELYE.

Ivóvíz — kefir és tejkura. Sós-vasas fürdők, görvély kórosok és női bajok ellen szénsavas fürdők **vérszegények és lábbadozók részére**; lignosulfit belelegzési gyógymód **tüdőbántalmak** minden neménél.

Fürdőidény június 15-től szeptember 1-ig.

Szobaárak 1 koronától 2 kor. 40 filler. — Ismertetőt küld

◀ **GÁSPÁR GYULA** tulajdonos (MAROSVÁSÁRHELYRŐL.) ▶

Korondi szénsavas-vasas víz, ajánlva görvélykor, vérszegénység, gyenge emésztés, holyaghurutoknál 1 LITERES ÜVEGGEL 50 rekeszes ládában 12 fillér. — Megrendelhető a fenti címen.